

Honing bij wonden, zin of onzin?

Angela Visser, verpleegkundige in opleiding tot specialist, loopt stage in een verpleeghuis. Ze ziet dat mijnheer van Roosmalen wordt behandeld met honingzalf voor zijn wond, die veroorzaakt is door de diabetische neuropathie. Ze vraagt zich af of dit wel werkt. Verder vindt ze het raar dat mijnheer dure wondzalf uit de apotheek gebruikt, terwijl de supermarkt ook honing heeft, die veel goedkoper is dan die uit de apotheek. Verder vraagt ze zich af hoe ze de honing moet aanbrengen.

Hoe werkt honing?

Honing trekt water aan. Wordt honing op een wond aangebracht, dan wordt het wondvocht (inclusief bacteriën en gifstoffen) als het ware uit de wond 'getrokken'. Daarnaast heeft honing een desinfecterende werking, zodat bacteriën en schimmels niet kunnen overleven. Deze werking is deels te verklaren doordat honing een extreem lage waterdampspanning heeft (aw-waarde tussen 0,45 en 0,70), terwijl bacteriën en schimmels om te kunnen groeien een minimale waterdampspanning nodig hebben van 0,90. Het desinfecterend effect is daarnaast te verklaren uit het feit dat honing het enzym glucose-oxidase bevat, afkomstig uit de voedersapklier van de bij. Als de honing verdund raakt, zoals bij wondvocht, zet dit enzym glucose om in gluconzuur en waterstofperoxide. Waterstofperoxide doodt bacteriën. Om de desinfecterende werking te behouden, is het belangrijk dat men de honing in het donker bewaart bij maximaal 5°C, het liefst in de koelkast. Licht en hitte (boven 34°C) breken het enzym af.

Uit onderzoek is gebleken dat typische wondbacteriën zoals de *staphylococcus aureus*, *pseudomonas aeruginosa*, *streptococcus faecalis* en de *escherichia coli* zich niet vermeerderen op een vaste voedingsbodem met 20% honing. *Staphylococcus aureus* is zeer gevoelig voor honing. MRSA is dus goed te bestrijden met honing en zou daarom bij wonden een eerste keus moeten zijn.

Welke honing?

Indien men besluit tot behandeling met honing komt het nogal eens voor dat gebruik gemaakt wordt van honing die uit de winkel komt en daar gedurende onbepaalde tijd in het licht heeft gestaan. Deze honing bezit meestal geen antibacteriële werking meer doordat licht de glucose-oxidase inactieveert.

Daarnaast dient honing vrij te zijn van pesticiden. Pesticiden, zoals die veelvuldig in de landbouw worden gebruikt, komen nogal eens voor in honing. Verder hebben imkers vaak te kampen met een bijenparasiet, de Varroamijt, welke met chemische middelen wordt bestreden. Dit houdt dus in, dat honing alleen gebruikt kan worden indien aan bepaalde eisen wordt voldaan, welke aan elk ander medisch product ook worden gesteld. Honing wordt in medische producten verwerkt als honingzalf. Het enige nadeel van dit medisch product is, dat het een stuk duurder is dan 'gewone' honing. Het gebruik van willekeurige 'supermarkt' honing dient als ongewenst te worden beschouwd, omdat dit product niet aan eisen voldoet, zoals die gesteld worden aan een betrouwbaar en werkzaam wondbehandelingsproduct.

Hoe pas je de honingzalf toe?

Honingzalf kan rechtstreeks worden aangebracht op elke wond en worden afgedekt met een secundair verband. De honingzalf kan ook eerst op het verband worden gesmeerd. Een theelepeltje honingzalf is voldoende voor 5 cm² wondoppervlak. De honingzalf mag vooraf worden verdund met water. Houd er rekening mee dat door behandeling met honingzalf de wond kan gaan lekken. Wanneer de wond zich op een arm of been bevindt, kan ervoor gekozen worden om het wondgebied in te zwachtelen.

Prem Adhien, apotheker/epidemioloog, docent Universiteit Utrecht, Faculteit Farmaceutische Wetenschappen, docent Hogeschool Utrecht, apotheker Service Apotheek van Waert, Rotterdam